



IN MEMORIAM

Українська фольклористика зазнала важкої втрати.

5 листопада 2013 року, на вісімдесят сьомому році життя відійшла у вічність відома вчена, талановитий педагог і перекладач

НАТАЛІЯ СЕРГІЇВНА ШУМАДА

(17.06.1926 – 5.11.2013)

Цей світ залишила прекрасна, щира і чуйна людина, яскрава та непересічна особистість, одна із найавторитетніших постатей сучасної української фольклористики, знаний славіст, автор численних наукових та науково-

популярних праць.

Наталія Сергіївна прожила яскраве життя, наповнене цікавими подіями, творчими удачами і звершеннями. Їй вдалося всебічно реалізуватися у своїй професійній діяльності – доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України (ІМФЕ), заступник голови спеціалізованої Вченої ради із захисту кандидатських та докторських дисертацій в ІМФЕ, член експертної комісії ВАК України, завідувач кафедри філології Інституту театального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого (тепер – Київський державний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого), член Комісії зі слов'янського фольклору при Міжнародному комітеті славістів, почесний член Товариства філологів Болгарії, член редколегії журналів "Народна творчість та етнографія", "Народознавчі зошити", "Слов'янський світ", "Міфологія і фольклор" та ін.

Наталія Сергіївна Шумада народилася 17 червня 1926 р. у селі Ладан Чернігівської області. Закінчила філологічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка (тепер – Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Працювала вчителькою та редактором Республіканського видавництва дитячої літератури. Після цього понад півстоліття її життя і наукова діяльність були пов'язані з ІМФЕ, де вона пройшла шлях від аспіранта до провідного наукового співробітника.

У науковій спадщині Н.С. Шумади залишилося понад 200 наукових публікацій. Автор монографій, навчальних посібників та статей, упорядник оригінальних збірників і антологій українського та болгарського фольклору, член редколегії й співавтор

колективних монографій та спільних українсько-болгарських видань, присвячених взаємовідносинам культур цих народів. Була, зокрема, одним із відповідальних редакторів фундаментального двотомного збірника болгарського фольклориста-музикознавця Н. Кауфмана "Народните песни на българите от Украинска и Молдавска ССР" (1982, спільне видання Інституту музики Болгарської АН та ІМФЕ).

До широкого кола наукових інтересів Наталії Сергіївни належали проблеми міжслов'янських фольклористичних взаємин, історії фольклористики та сучасного стану фольклору у загальнослов'янському контексті. Пріоритетні напрямки її досліджень – українсько-болгарські фольклористичні зв'язки та пісенна культура болгарського народу, зокрема фольклор болгарської діаспори в Україні. У цій галузі вона була визнаним авторитетом не тільки в Україні, а й в інших слов'янських країнах, де неодноразово виступала на таких представницьких форумах як Міжнародні конгреси болгаристів і Міжнародні з'їзди славистів, засідання Міжнародної комісії з вивчення культури та побуту населення Карпат і Балкан (МКККБ), конгреси Міжнародного товариства дослідників етнології та фольклору (SIEF) й ін. Як член Комісії зі слов'янського фольклору при Міжнародному комітеті славистів брала участь у координації роботи спеціалістів з дослідження проблем сучасного слов'янського фольклору.

Яскрава сторінка біографії Н.С. Шумади – експедиційна діяльність, у ході якої вона збирала польові матеріали для своїх досліджень. Значна частина цих матеріалів опублікована у поважних наукових виданнях України і Болгарії, а також оприлюднена у численних доповідях та виступах на різноманітних конференціях.

Важливе місце у багатогранній діяльності Наталії Сергіївни займала педагогічна праця. Впродовж багатьох років вона очолювала кафедру філології Київського державного інституту театрального мистецтва ім. І.К. Карпенка-Карого, читала лекції зі слов'янського фольклору студентам Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, Київського славістичного університету, Університету м. Благоевград (Болгарія), Криворізького педагогічного інституту та інших навчальних закладів.

Значну увагу Н.С. Шумада приділяла підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації. Неодноразово вона виступала під час захистів дисертацій як офіційний опонент, консультувала сотні дослідників з України, Болгарії, Росії, Словаччини. Наталія Сергіївна також опікувалася низкою аспірантів та докторантів, які стали помітними вченими, дипломатами, журналістами, працівниками різних громадських організацій. Вона була надзвичайно відповідальним наставником, щедрим на цікаві ідеї й доброзичливим до своїх учнів.

Упродовж багатьох років Н.С. Шумада була активним популяризатором болгарської культури та народнопоетичної творчості в Україні: писала біографічні статті про видатних діячів болгарської науки минулого і сучасності, перекладала праці болгарських фольклористів, готувала рецензії на їхні дослідження та збірники болгарської народнопоетичної творчості, публікувала огляди, присвячені аналізу сучасного стану болгарської фольклористики, та розвідки, в яких висвітлювала важливі події у науковому житті Болгарії, включала окремі болгарські твори як в оригіналі, так і у власному перекладі до своїх наукових праць.

Відома Наталія Сергіївна і як сценарист. Адже їй належать сценарії телепередач "Шукачі скарбів народних" та низки телепередач із серії "Живе слово" на Українській студії науково-популярних і навчальних фільмів.

Активну професійну діяльність Н.С. Шумада завжди поєднувала з громадською роботою. Тривалий час вона була членом фольклорної секції республіканського Товариства охорони пам'яток культури, плідно працювала в українському відділенні Товариства радянсько-болгарської дружби, де неодноразово обиралася членом правління. До останніх днів підтримувала контакти з представниками болгарської громади в Україні, серед яких користувалася великим авторитетом та повагою.

Наукова, педагогічна, перекладацька, публіцистична та громадська праця Наталії Сергіївни Шумади гідно оцінена урядовими нагородами та почесними грамотами. Її нагороджено орденом Кирила і Мефодія (Болгарія) й низкою медалей, а також відзначено двома почесними грамотами Посольства Республіки Болгарія в Україні, Почесними грамотами Президії НАН України, Союзу радянських товариств дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами (ССОД), ІМФЕ та видавництва "Веселка". В 1986 р. Н.С. Шумаду обрали почесним членом Товариства філологів Болгарії.

Широко відома в наукових колах, вона назавжди залишиться одним з найкращих фахівців-фольклористів не тільки в Україні, а й у всьому слов'янському світі. Збережеться у пам'яті всіх, кому довелося спілкуватися з нею, бо мала навдивовижу цінні людські якості. Любила життя в всіх його проявах, зналася на історії й мистецтві, була цікавим співрозмовником, веселим оповідачем, людиною широкої душі....

У глибокій скорботі розділяємо біль втрати з рідними, друзями, колегами – усіма, хто знав і шанував Наталію Шумаду.

Вічна пам'ять її світлій душі.

Ірина Горбань